

Sen forekomst af Sortterne (*Chlidonias niger* (L.)).

Den 3. november 1957 så min søn og jeg en Sortterne (*Chlidonias niger*) flyvende over Hvidkilde sø. E. WAAGE

Hærfugl (*Upupa epops* L.) ved Strødam.

Jeg skal herved meddele, at der 15. maj 1957 om formiddagen sad en Hærfugl (*Upupa epops*) her i vænget foran Strødam ved Hillerød. En Allikeflok drev den væk. OLE HAMMER

Silkehaler (*Bombycilla garrulus* (L.)) ved Virum, Nordsjælland.

Tolv Silkehaler (*Bombycilla garrulus*) observeredes i haverne lige vest for Virum Stations nordende, den 5. november 1957. Dagen efter taltes om morgenen henimod 50 stkr. sammesteds (absolut mindst 40 stkr.), men det er sandsynligt, at det opgivne tal er for lille. HENNING LEMCHE

ANMELDELSER

G. P. DEMENTIEV: Ptitsy Turkmenistana (Turkmenistans fugle). – Den turkmenske Videnskabernes Akademi, Ashkhabad 1952. (546 pp., 16 tekstfig., 1 farvetavle). Pris: 36 rubler.

Den kendte russiske ornitholog tilbragte under krigen flere år i Turkmenistan (området mellem det Kaspiske Hav og Turkestan) og studerede her fuglefaunaen. Desuden bearbejdede han de store samlinger, der findes fra dette land i Museerne i Ashkhabad, Tashkent, Moskva og Leningrad. Selvfølgelig udnyttede han også litteraturen om dette område. Resultatet blev et solidt værk med et righoldigt indhold. Først gives en oversigt over den ornithologiske forskningshistorie i Turkmenistan lige fra det 18. århundrede. Så følger et kapitel over de økologiske forhold og en biogeografisk oversigt over fuglefaunaen. Den specielle del af bogen behandler fuglearterne hver for sig. Desværre er kun de store fugle – *Non-Passerer* – bearbejdet fuldtud med systematik, udbredelse, økologiske og biologiske oplysninger. Småfuglene er af »tekniske grunde« kun anført i en systematisk liste, der indeholder 215 arter. Til sidst findes en stor litteraturliste (264 titler) og fortegnelser over de latinske, russiske og turkmenske fuglenavne. Bogen har stor værdi for alle ornithologer, der beskæftiger sig med den østpalæarktiske fuglefauna. HANS JOHANSEN

A. I. GIZENKO: Ptitsy Sakhalinskoj oblasti (Sakhalin-området fugle). – Videnskabernes Akademi's Sakhalin-filial, Moskva 1955. (328 pp., 72 tekstfigurer, 1 kortskitse). Pris: 21 rubler.

Forfatteren har i to år (fra juli 1947 til december 1949) opholdt sig på Sakhalin og Kurilerne med det specielle formål at studere fugle-

faunaen. I den tid har han foretaget mange rejser på Sakhalin og har to gange berejst Kurilerne, Robben Island og øen Moneron (ca. 50 km vest for Sakhalins sydende). Han har indsamlet ca. 2000 fugleskind, og desuden har han undersøgt materialet i de større zoologiske museer (Leningrad og Moskva, ialt omkring 10.000 skind). Endelig har han benyttet litteraturen, også den japanske.

Indledningsvis gives en oversigt over den ornithologiske forsknings historie. Så følger på 13 sider fuglenes fordeling på hovedbiotoperne, som er ledsaget af en del gode, men dårligt reproducerede fotografier. De enkelte fuglearter behandles i systematisk orden på 274 sider. Hovedvægten er lagt på biologiske oplysninger, men systematiske spørgsmål er ligeledes behandlet; bl. a. beskrives en ny race af den østlige Vandstær som *Cinclus pallasii dementievi*, den er mørkere og større end de andre racer. Ialt er 307 arter opført, fordelt på 339 racer. Deraf er 239 ynglefugle, 73 standfugle, 51 kun på træk, 10 strejffugle og 19 tilfældige gæster. To slutkapitler omtaler den økonomiske udnyttelse. Det første giver en oversigt over fuglefyldene med deres store muligheder for indsamling af æg. Nogle af fjeldene skulle kunne give op til 350.000 æg, og Robben Island alene 650.000. Det andet behandler vildtet og jagtfuglene. Litteraturfortegnelsen indeholder 200 titler; mange af dem har dog ikke direkte tilknytning til Sakhalinområdet. Da man tidligere ikke har haft ret meget kendskab til dette højst interessante område udfylder bogen faktisk en hvid plet på det ornithofaunistiske kort. Man har indtryk af et grundigt arbejde, der vil danne et vigtigt grundlag for videre forskninger i denne del af det »Fjerne Østen«.

HANS JOHANSEN

L. L. SNYDER: Arctic Birds of Canada. Illustrations by T. M. SHORTT. (310 pp., mange stregtegn. og kort). – UNIVERSITY OF TORONTO PRESS, Toronto 1957.

Denne bog udfylder et længe følt savn. Efter at Alaskas fugle har været behandlet af BAILY (ref. D.O.F.T. **43**, 1949, p. 100) og Grønlands af SALOMONSEN (ref. D.O.F.T. **44**, 1950, p. 234; **46**, 1952, p. 124) manglede en oversigt over de udstrakte arktiske områder i Canada og deres fugle, idet disse kun er omtalt i vanskeligt tilgængelige fagskrifter og aldrig er blevet kritisk vurderet. SNYDERS værk er både beregnet for begynderen og fagmanden. For hver art findes udtømmende beskrivelser, såvel af fjerdragt som af feltkarakterer, hvortil kommer beskrivelse af æg og unger. Der gøres rede for trækstatus, ankomst- og afrejsetider, og udbredelsen i arktisk Canada er indtegnet på et kort for hver art. På disse kort er hver kendt forekomst mærket med en prik, dog desværre uden at kilderne er nævnt i hvert tilfælde. Selv om der bag i bogen findes en udvalgt bibliografi, er det dog en mangel, at man ikke ved de enkelte arter kan finde referencer til de enkelte forekomster, men dette er også den eneste anke, man kan rejse. Rimeligvis har pladmangel været grunden til den sum-

mariske behandling, ligesom dette vel også har været årsag til, at oplysninger om levevis er holdt yderst knapt. SHORRT, der har udført tegningerne af de enkelte arter samt af kortene, er selv zoolog, hvilket har sat ham i stand til at tegne ikke blot kunstnerisk og teknisk yderst vellykkede fuglebilleder, men også at gøre dem levende og naturtro. Et nødvendigt og velkomment værk for enhver, der giver sig af med arktisk ornithologi. F.S.

Bo ÖSTERLÖF: Viltvård av i dag. Amerikanska intryck. (136 pp., 8 fotogr. tavler). – SVENSK NATUR, Stockholm 1957. Pris: 13.50 sv.kr.

Amerika er det førende land inden for naturfredningen, måske som en naturlig reaktion efter århundreders vanrøgt, der forårsagede større ødelæggelser end nogetsteds i den gamle verden. Det var derfor en god idé af de svenske jagtforeninger, vattenkraftforeningen, og andre institutioner at sende jägmästare ÖSTERLÖF på en langvarig studierejse til Amerika. Her var noget at lære om naturfredning, ikke blot for svenskere, men for alle europæere, ikke mindst for danskere. Bogen skildrer i korte træk de måder på hvilke man i Amerika søger at eliminere eller formindske de negative følger af menneskets stigende udnyttelse af naturen. Alle jagt- og fredningsspørgsmål, udsætning af vildt m. m. henhører under »Fish and Wildlife Service«, der sorterer under indenrigsministeriet. Samme ministerium administrerer også reservaterne. De tal, der opereres med og den indsats der gøres er i sandhed imponerende. I staten Oregon, der jo ikke hører til de folkerigeste, indbringer jagtlicenserne årligt 2,5 millioner dollars, og der er i denne stat ansat 61 akademisk uddannede biologer og et »feltpersonale« på 253 mand, beskæftiget med jagt- og fredningsforhold. I femårsperioden kunne man for hele U.S.A. disponere over 120 millioner dollars til jagt og fredning. Når det er muligt gennem de lovgivende forsamlinger at yde så store tilskud, hænger det sikkert sammen med, at mentaliteten er helt anderledes i Amerika end i Europa. Mens kendskab til naturen hos os betragtes som en hobby for de få, er det i Amerika et alment dannelsesgrundlag, og naturværdier betragtes som rigdomme, der skal beskyttes og hægges om. I Europa står udnyttelsesmomentet i forgrunden, og fuglelivet ses i reglen ensidigt under synsvinklen kød. At ændre denne indstilling kræver en mentalitetsforandring, og dermed kan det have lange udsigter. Et af kapitlerne i ÖSTERLÖFS bog hedder »Forskning, forskning og åter forskning«, hvormed det betones, at afgørelser træffes på basis af videnskabelige undersøgelser, og ikke ukyndiges skøn. Det har dog været et sejt arbejde, fremhæver forf., at gennembryde den mur af uvidenhed, som man stødte på hos befolkningen, der ligesom andre steder var utilbøjelige til at acceptere »skrivebordsprofessorernes« meninger. Den konsekvens, hvormed man går frem i Amerika, den store vægt der lægges på videnskaben, står i modsætning til forholdene i Skandinavien, hvor man arbejder usystematisk og med små midler, og hvor afgørelser ofte træffes af personer, der er ganske uden

biologisk indsigt. Troen på rovdyrs og rovfugles skade er jo stadig den herskende her på bjergene, selv om den for længst er tilbagevist af sagkundskaben. Det program, som forf. foreslår for Sveriges vedkommende, egner sig næppe for Danmark, hvor naturforholdene er så afvigende. Det er ikke her i landet jægerne, der er de værste ved naturen; de er til at tale med, og samarbejdet med dem er som regel godt. Det er kampen mod ødelæggelsen af de sidste naturlige biotoper gennem forurening, udtørring, bebyggelse o. s. v., som hos os står øverst på dagsordenen, men også på disse punkter er ÖSTERLÖFS bog til stor nytte. Den være hermed anbefalet på det bedste, ikke blot til ornithologer, men til alle jægere og landbrugere, til skovvæsenet, hedeselskabet og myndighederne. Ikke mindst burde den læses af det grønlandske landsråd, der passende kunne sætte sig ind i, hvad der gøres for at beskytte vildtet i Alaska. F. S.

FINN SALOMONSEN: The Greenland Bird-Banding System. – Arctic, 9, no. 4, 1956, pp. 258–264; 2 tekstfig., 3 tabeller.

En samlet oversigt over ringmærkningen af fugle i Grønland med beskrivelse af dens organisation og med tabeller over genfangster indtil 1954, da det samlede antal mærkninger androg 30.215, og genfangsterne 2.474. F. S.

ERIC SIMMS: Voices of the Wild. Foreword by PETER SCOTT. (230 pp., 14 fotogr. tavler). – PUTNAM, London 1957. Pris: 21 sh.

Forf. leder B.B.C.s optagelser af dyrestemmer og har regelmæssige udsendelser om dyr i den engelske radio. I denne bog giver han en spændende skildring af sine mange udflugter for at optage fuglestemmer og fortæller samtidigt om fuglelivet i England (og enkelte andre steder), således som det udfolder sig for en interesseret og yderst kyndig iagttager. Man får indtrykket af, at der kræves en uendelig tålmodighed, en nøje gennemtænkt forberedelse, en stor teknisk kunnen i behandlingen af det indviklede apparatur, og, ikke mindst, et intimt kendskab til fuglene og deres liv for at tilfredsstille de fordringer, der i vore dage stilles til optagelser af dyrestemmer. F. S.

PERSONALIA

PAUL ROSENIUS

*12. marts 1865 †5. juli 1957

I en alder af 92 år er de skandinaviske ornithologers nestor JOHAN ANDERS MARTIN PAUL ROSENIUS afgang ved døden i sit hjem i Malmö. Han var født i Göteborg og søn af teol. o. fil. dr. M. G. ROSENIUS, senere professor i Lund, hvor PAUL ROSENIUS blev student 1883 og fil. kand. 1887; han skiftede derefter studiefag, blev med. kand. i Stockholm 1891 og med. lic. i Lund 1895. Han blev fil. dr. h. c. 1943.

ROSENIUS har praktiseret som læge i Malmö fra 1895 og fortsatte